

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

Висвітлено впливові фактори, які виступають ресурсами в відновленні публічних просторів. Проаналізовано стан законодавчої та теоретичної бази в галузі ревіталізації. Запропоновано механізм реалізації ревіталізації громадського простору.

Ключові слова: ревіталізація, громадський простір, міське середовище.

Abstract

The influential factors that act as resources in the restoration of public spaces are highlighted. The state of the legislative and theoretical base in the field of revitalization is analyzed. The mechanism of realization of revitalization of public space is offered.

Keywords: revitalization, public space, urban environment.

Вступ

Близько 40 років у Європі та світі досить вдало використовується процес ревіталізації для розвитку та покращення міст. За останні роки в Україні поняття «ревіталізації» також стало поширюватися і втілюватися у життя [1-3].

В Україні не існує законодавчо усталеного поняття ревіталізації, оскільки немає відповідного нормативно-правового регулювання. Прийнятий у 2005 р. Закон «Про стимулювання розвитку територій» [4] дає характеристики депресивних територій, на які поширюється програма стимулювання розвитку. Однак це не дозволяє повністю охарактеризувати сутність ревіталізації, її завдань і складових [5].

У Законі наводиться поняття «стимулювання розвитку регіонів як комплексу правових, організаційних, наукових, фінансових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку депресивних територій» [4].

На основі аналізу проблематики теоретичної бази та закордонних і вітчизняних прикладах реалізованих проектів в ході дослідження визначено основні особливості, які позитивно впливають на кінцевий результат ревіталізації громадських просторів [6-9].

Проте в порівнянні з іншими країнами, в Україні бракує теоретичної бази, чітких програм ревіталізації українських міст та законодавчої бази в цьому напрямку. Крім того, незважаючи на уже реалізовані проекти в галузі ревіталізації, відсутні методологічні вказівки і механізми проведення процесу ревіталізації.

Основна частина

Метою програм ревіталізації міст та окремих громадських просторів є створення місць, які дозволяють різним людям розвиватись та процвітати. Американські професори в галузі містобудування Карл Гродач та Ренія Еренфойхт в своїй книзі [10] констатують, що вдалий результат ревіталізації міст має шість вимірів:

- людський капітал: розвиток навичок і спроможності людей використовувати можливості освіти та працевлаштування;
- соціально-культурна справедливість: ліквідація расизму та інших форм структурної нерівності, а також сприяння взаємодії та співпраці громади, культурної самобутності та представництва;

- забудоване середовище: розвиток якісного, доступного житла для різних доходів, базової та спеціалізованої інфраструктури та здорового середовища;
- привабливість місця: покращення міського дизайну, громадських просторів, побутового обслуговування населення;
- економічна конкурентоспроможність: залучення, розвиток та підтримка бізнесу, розвиток робочої сили та підприємців;
- екологічна стійкість: зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та відновлення екологічних систем, які підтримують людей та інших живих істот.

Кожен із цих вимірів є цінним ресурсом в процесі ревіталізації. Проте для успішної ревіталізації громадського простору недостатньо дотримання принципів та залучення необхідних ресурсів. Також вагому роль відіграє коректний механізм роботи над проектом.

1. Підготовчий етап.

На цій стадії відбувається відбір ділянки, яка має потенціал для розвитку. В цьому зазвичай допомагають звернення небайдужих громадян, живі опитування або статистичні дані, які вказують, що показники привабливості району знижуються через певну територію. Також ініціатором може стати міська влада, вносячи проблемні зони міста в концепції розвитку або на основі стратегічного генерального плану.

2. Аналіз об'єкту ревіталізації.

Дослідження ділянки є обов'язковим кроком для будь-якого проекту. Специфіка дослідження об'єкту ревіталізації полягає в тому, що необхідно зібрати безліч даних:

- кількісні та якісні показники відвідувань простору. Зазвичай вони проводяться в години пік, коли користуються просторами найбільш активно. Це дозволяє оцінити чи є попит на дану ділянку за існуючих вимог, який транзит проходить повз і інформацію, що б змусило людей зупинитися і відвідати простір за інших умов;
- історичний аналіз. Як зазначалось раніше, дослідження минулого території може наштовхнути на ключові особливості об'єкта та їх використання в проекті, як зв'язок майбутнього і минулого для збереження цілісності образу міста;
- функціональний аналіз
- містобудівні обмеження та інші дані, які можуть допомогти при розробці проекту.

3. Партисипаційні процеси.

Для кінцевого формування усіх можливостей ревіталізації громадського простору необхідно залучити зацікавлених сторін, ними можуть бути:

- Економічні суб'єкти (власники, орендарі, підприємці).
- Політичні суб'єкти (представники місцевої та регіональної влади).
- Муніципальний сервіс (комунальні та інші міські служби).
- Експерти, пов'язані зі сферою урбаністики (проектанти, архітектори, дизайнери, інженери, соціологи, історики, археологи, дендрологи тощо).
- Громадські активісти та зацікавлені містяни [11].

Залучення представників різних рівнів впливу має безліч переваг. По-перше, це комплексність дослідження. Об'єкт ревіталізації розглядається з різних сторін реалізації проекту, що забезпечує більш якісний результат проектування в майбутньому. Завдяки партисипаційним процесам покращується інформованість громадськості, вирішуються внутрішні конфлікти між конкуруючими за міський простір групами, підвищується соціальна і культурна стійкість проекту та створюється локальна громада, яка і буде приймати активну участь в подальшій реалізації проекту.

4. Створення завдання на проектування або стратегії ревіталізації досліджуваного простору

На основі отриманих результатів досліджень та висновків, які отримали завдяки партисипації, розроблюється завдання на проектування або стратегія, у якій чітко описано:

- загальні дані ділянки ревіталізації (розмір, межі, топографічна зйомка) з вказанням існуючого функціонального призначення, містобудівних обмежень;
- передумови та мета проекту;
- історичний, соціальний, бібліографічний, ландшафтний, та інші можливі висновки попереднього аналізу;
- опис індивідуальності громадського простору, що ревіталізується;
- належність проекту до існуючих стратегій розвитку;

- ресурси та інструменти, які будуть використовуватися;
- можливості використання альтернативних підходів, стратегій, напрямків ревіталізації;
- очікувані результати.

5. Фінансування

Після формування завдання необхідно визначитися з джерелами фінансування майбутньої реалізації проекту. Можливі джерела фінансування: державний бюджет, приватне інвестування, гранти та програми, які фінансують різноманітні фонди, тощо.

6. Створення проекту ревіталізації

Під час створення проекту важливо відслідкувати чи дотримано всіх принципів ревіталізації громадського простору.

Отримання якісного проекту ревіталізації можна забезпечити шляхом залучення однієї проектною компанії, вибору на тендерній основі або конкурсного відбору.

Відповідно до Закону України Про архітектурну діяльність: «Архітектурні та містобудівні конкурси (місцеві, регіональні, всеукраїнські, міжнародні) проводяться для виявлення кращих архітектурно-планувальних, інженерно-технічних та економічних проектних пропозицій щодо об'єктів містобудування та архітектури і визначення виконавців проектною документації.

Виключно на конкурсній основі здійснюється розроблення проектів об'єктів архітектури, реалізація яких має суттєвий вплив на розвиток і формування забудови населених пунктів, а також об'єктів, які розміщуються в зоні охорони пам'яток історії та культури або можуть негативно впливати на територію і об'єкти природно-заповідного фонду.»

7. Реалізація проекту ревіталізації

Проект ревіталізації повинен бути представлений громадськості. Відповідно до робочого проекту відбувається реалізація проекту із залученням необхідних сторін: митців, істориків, мешканців тощо.

8. Здача об'єкту в експлуатацію та постфактумний аналіз

Після здачі об'єкта в експлуатацію необхідно провести моніторинг уже ревіталізованого об'єкту. Постфактумна оцінка особливо важлива для державного замовлення, адже тут неможливо оцінити діяльність громадського простору на фінансовому ринку. Даний критерій буде мотивувати на створення якісної трансформації простору, оскільки рівень успіху ревіталізації впливатиме на репутацію проектною фірми.

Висновок

В результаті досліджень існуючих вданих проектів ревіталізації створено механізм роботи над проектом ревіталізації громадського простору. Дотримання принципів якісної ревіталізації і механізму роботи над проектом допоможуть покращити результати проведення процесу ревіталізації для громадських просторів і створити багатофункціональний продукт, який затребуваний серед громадян і має довгострокову перспективу використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович В. С. Дослідження території Вінниці на наявність ділянок, придатних для проведення ревіталізації [Електронний ресурс] / В. С. Абрамович, М. О. Постолатій, В. П. Ковальський // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2020/paper/view/9565>.
2. Ковальський В. П. Вплив ревіталізації на розвиток міста [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, Д. Г. Рапава // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 березня 2018 р. - Електрон. текст. дані. - 2018. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2018/paper/view/5047>
3. Трофименко К. О. Ревіталізація індустріальних об'єктів [Електронний ресурс] / К. О. Трофименко, В. П. Ковальський, І. М. Вознюк // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2020)», м. Вінниця. – 2020. – Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2020/paper/viewFile/8660/7247>

4. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 № 2850- IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – №51. – Ст. 548. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

5. Сич О. А. Використання коштів ЄС для фінансування ревіталізації міст (досвід Польщі) [Електронний ресурс] Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Збірник наукових праць. Київ : 2014. Вип. 4. С. 208-214. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_4_26.

6. Ковальський, Віктор Павлович, Альона Василівна Бондар, і Віта Сергіївна Абрамович. "ОСОБЛИВОСТІ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ У ЦЕНТРИ МІСТА ВІННИЦЯ." Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві 29.2 (2020): 87-93.

7. Абрамович В. С. Фактори, що впливають на вибір напрямку ревіталізації міських об'єктів [Текст] / В. С. Абрамович, В. П. Ковальський // Матеріали IV міжнар. наук.-прак. конф., м. Івано-Франківськ, 1–3 квіт. 2020 р. – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. – Т. 1. – С. 164-165.

8. Kalafat, K., L. Vakhitova, and V. Drizhd. "Technical research and development." International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 616 p. (2021).

9. Абрамович В. С. Дослідження актуальності ревіталізації в Україні [Текст] / В. С. Абрамович, наук. кер. В. П. Ковальський // Матеріали XIII Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Сталий розвиток міст» (85-ї студентської науково-технічної конференції ХНУМГ ім. О. М. Бекетова). – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – Ч. 1. – С. 348-349.

10. Carl Grodach, Renia Ehrenfeucht. Urban Revitalization: Remaking cities in a changing world. ISBN 9780415730549. Published December 3, 2015 by Routledge. 258 Pages 36 B/W Illustrations.

11. Посібник з проведення партисипаторних кампаній "Оживити Публічний Простір" | "Den Öffentlichen Raum Beleben" – Режим доступу: <https://issuu.com/ecochernigov/docs/>

Абрамович Віта Сергіївна — студентка групи БМ-166, факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 2b16b.abramovych@gmail.com

Ковальський Віктор Павлович – к.т.н., доцент кафедри будівництва, міського господарства і архітектури Вінницького національного технічного університету, e-mail: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com

Abramovych Vita S. — Student Faculty of Building Heating and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 2b16b.abramovych@gmail.com

Kovalskiy Victor P. – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Construction, Municipal Economy and Architecture Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com